

akuzativu: »... ko zmiya, što izjede osam | Vrapčica i *matēr*, što je izlēgla ih, devetu s njima« (Ilij. II, 327).

Od dvosložnih imenica srednjega roda s brzim akcentom prenose isti akcent na proklitiku, kako nas uči Maretić (Gram. i stil. 136), one, koje u prvom slogu imaju vokal *o* ili *r*: *òko* - *ù oko*, *sŕce* - *ù srce* (i neke druge, na pr. *ljèto* - *ù ljeto*, *ùho* - *zà uho*). U Ilijadi i Odiseji najčešće se od njih javlja imenica *sŕce*, koja na prijedlog uvijek prenosi akcent, na pr.: »Dok je u duši tako i *ù srcu* svojem promišljo« (Ilij. I, 193), ali na veznik čas prenosi, a čas ne prenosi akcent.

(Nastavit će se.)

PITANJA I ODGOVORI

NEĆU ILI NE ĆU?

Takvo se pitanje dakako postavlja samo za zajednički pravopis, koji priprema Pravopisna komisija. Po dosadašnjim pravopisima sasvim je jasno, da će onaj, koji piše po Boranićevu Pravopisu, pisati *ne ću*, a onaj po Belićevu *neću*. Za budući zajednički pravopis komisija je predvidjela pisanje *neću*, pa je to i objavljeno u 3. broju prošlogodišnjeg »Jezika« u članku »Glavni zaključci Pravopisne komisije«.

Tome rješenju prigovara nekoliko naših dopisnika. »Mislim, da se ovaj glagol«, piše jedan dopisnik, »ne može izjednačiti s glagolom *imati*, *nemati*, pa se analogno prema njemu pisati zajedno s negacijom (*imam*, *nemam*). Zanimjani se prezent glagola *imati* tokom vremena tako izmijenio, da se njegov drugi dio više ne govori samostalno. A to nije slučaj s glagolom *htjeti*.« Tu se, kao što ćemo vidjeti, naš dopisnik približio pravom razlogu. No on nastavlja: »Možda će tkogod reći, iako se ne radi o pravoj složenici (*ne ću*), da bi ipak trebalo pisati *neću*, jer se ona sastoji od dviju *nenaglašanih* riječi, koje se slijevaju u jednu. Ako bi to bio razlog da pišemo *neću*, onda bismo morali biti dosljedni pa pisati sve takve skupove zajedno: *nebih*, *kadčeš* i sl.«

Ovo je pitanje bilo već jednom raspravljano u stručnoj štampi. U časopisu »Hrvatski jezik« god. 1938. utvrdio je prof. S. Ivšić, u br. 2.—3., na str. 68., da je pravilnije pisati *neću*. »Naš će časopis pisati *neću* ne

zato, što tako određuje naš novi pravopis, nego zato, što je takvo pisanje u skladu s našim pisanjem *nemam* od *nejmam*. Vuk je pisao doduše *ne ću*, a po njemu i Maretić, no s postanjem se toga oblika bolje slaže pisanje *neću*. Oblici *neću*, *nećeš*, *neće* ... ne postaju tako, da se riječca *ne* združi s enklitičkim oblikom (*ću*, *ćeš*, *će*...), kako uči Maretić (v. Gram.¹ § 132 b i Gram.² § 309 c), nego je uprav *ne* sastavljeno s glagolom u jednu riječ, kao što je kod *nijesam* i *nemam*, kako je rekao Budmani (v. ARJ. III. 656 b). Budmanijevo mišljenje potvrđuje i različit akcenat *neću* pored *nećeš* prema *ne(hò)ću* pored *nè(ho)ćeš*, pa sam i ja već pred 30 godina prema takvoj razlici tumačio i naš osobito dijalekatski (posavski i čakavski) akcenat *něčeš* pored *neću* (v. Rad 187. 146) i obično i pisao *neću*.«

To Budmanijevo i Ivšićevo mišljenje prof. Boranić nije proveo u svojem Pravopisu, jer se vjerojatno držao Maretićeva tumačenja i jer nije htio prekidati pravopisnu tradiciju. Dakako, kad se pri stvaranju zajedničkog hrvatskosrpskog pravopisa komisija morala odlučiti za jedan od dvaju načina, koji se upotrebljavaju, ona se mogla odlučiti samo za onaj način pisanja, koji se može naučno bolje opravdati. Prema tome nema pravo naš dopisnik, kad predloženo pisanje *neću* uspoređuje s pisanjem *nebih*, *kadčeš*; naprotiv, bio je blizu rješenja, kad ga je uspoređivao s pisanjem *nemam*. Isti razlozi odlučuju za pisanje *nemam* i *neću*.

Razumije se samo po sebi, da se sve do pojave novoga pravopisa treba da držimo Boranićeva Pravopisa i da pišemo *ne ću, ne ćeš, ne će*, da ne bismo stvorili pravopisnu mješavinu ili čak zbrku.

Ljudevit Jonke

VODSTVO ILI VOĐSTVO?

Nekoliko dopisnika prigovara odluci Pravopisne komisije, što je, kažu oni, umjesto dosadašnje riječi *vodstvo* propisala upotrebu riječi *vođstvo*. »Po kojim načelima riječ *vodstvo*?« pita jedan dopisnik. »Zar ste išli za tim, da nadete posredno rješenje između *vodstvo* i *vođstvo*, kako su dosad propisivali pravopisi, Boranićev i Belićev?« Drugi pak veli, da mu nikako ne ide u glavu, kako se mogao donijeti takav zaključak. A sve to oni pišu na osnovi članka »Glavni zaključci Pravopisne komisije«, koji je izišao u 3. broju prošlogodišnjeg »Jezika«.

Dakako, Pravopisna komisija i nije donijela takav zaključak, po kojem bi se mjesto riječi *vodstvo* morala pisati riječ *vođstvo*. Spomenuti su dopisnici pogrešno shvatili rečenicu na 67. strani spomenutog članka: »Slično je i s glasom *d* ispred *s*, pa se ondje, gdje se dosad pisalo *vođstvo*, napušta dosadašnje pisanje i prelazi na *vodstvo*.« To drugim riječima znači, da će se ondje, gdje se dosad pisalo *vodstvo*, i dalje pisati *vodstvo*. A onima, koji poznaju prostranstvo izgovora i pisanja spomenutih riječi, bit će jasno, da se to radi o zapadnoj (*vodstvo*) i istočnoj (*vođstvo*) upotrebi tih dviju riječi. Pravopisna komisija nije dakle tražila neko posredno rješenje, nego je oba načina odobrila, pa će oni nesmetano živjeti kao i dosad. Samo je za istočnu varijantu predvidjela pisanje *vođstvo* umjesto dosadašnjeg pisanja *vođstvo*.

Mogao bi možda tkogod zapitati, odakle te razlike i zašto takvo pisanje. Ako pogledamo u Karadžićev i Broz-Ivekovićev rječnik, vidjet ćemo, da tih riječi nema u njima. To nisu prave narodne, nego književne riječi. Jedna je stvorena s oslonom na glagol *voditi*, pa od njegova korijena *vod-* i

nastavka *-stvo* dobivamo *vodstvo*, *knjigovodstvo*, *rukovodstvo*, a druga je stvorena s oslonom na imenicu *vod* i *vođenje*, pa dakako od korijena *vod-* i nastavka *-stvo* dobivamo imenicu *vođstvo* (ali *knjigovođstvo* i *rukovođstvo*!). Ako se na tako stvorenoj imenici izvrši asimilacija po zvučnosti, što se u govoru uvijek dešava, ta imenica poprima oblik *vođstvo*. Takvo je pisanje propisao Belićev Pravopis, ali s obzirom na to, što se po takvom pisanju imenica suviše udaljuje od svoga korijena *vod*, mnogi su je leksikografi (Ristić-Kangrga, Benešić, Deanović) i poslije toga radije pisali *vodstvo*. A Pravopisna se komisija između *vodstvo* i *vođstvo* odlučila za *vodstvo* po onom istom načelu, po kojem se piše *sudstvo*, *sredstvo*, premda se izgovara drugačije, t. j. Pravopisna je komisija zaključila, da se ni *d* kao ni *đ* ne mijenjaju ispred suglasnika *s* u suglasnik *ć* i *t*.

Zadržao sam se malo dulje na tom slučaju, jer nije ovo prvi put, da ljudi dolaze do pogrešnih zaključaka prebrzim čitanjem nekoga teksta. Da su spomenuti naši dopisnici onaj tekst na str. 67. polaganije i pažljivije pročitali, ne bi se uzalud uzrujavali zbog zaključka, koji nije donesen onako, kako se njima učinilo.

Ljudevit Jonke

DA LI TUNEŽANIN, TUNIŽANIN ILI TUNIŠANIN?

U svom osvrtu »Doslovno prevodenje s engleskog jezika« (»Jezik«, br. 1., godište 1957./8.) napisao je drug Željko Bujas, između ostaloga, i ovo:

»Engleskim utjecajem može se, po mome mišljenju, protumačiti, što umjesto *Tunižani*, što bi bilo prirodno prema *Tunis*, nailazimo na oblik *Tunežani*, prema engleskim riječima *Tunesia* (Tunis) i *Tunesian* (Tuniski, Tunižanin, Tunižanka). Odgovarajući francuski oblici jesu naime *Tunisie*, odnosno *Tunisien*. Oblik *Tunežani* je već prilično udomaćen, ali bi trebalo bar preporučivati oblik *Tunižani*.«

Istina je, da u našoj štampi nailazimo na oblik *Tunežanin*, naći ćemo i oblik *Tunižanin*, a vrlo rijetko, u najnovije vrijeme go-